

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 626/2017-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. októbra 2017 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Lajosa Mészárosa predbežne prerokoval sťažnosti obchodnej spoločnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátskou kanceláriou ATLegal, s. r. o., Grösslingová 45, Bratislava, v mene ktorej koná advokátka JUDr. Andrea Tomlainová, PhD., LL.M., vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Obdo 58/2016 a jeho uznesením z 31. januára 2017 (sp. zn. Rvp 885/2017) a postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 24 Cb 176/2014 a jeho uznesením z 26. apríla 2017 (sp. zn. Rvp 1192/2017) a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosti obchodnej spoločnosti [REDACTED], o d m i e t a ako zjavne neopodstatnené.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. mája 2017 elektronicky a 17. mája 2017 poštou doručená sťažnosť (vedená pod sp. zn. Rvp 885/2017) obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Obdo 58/2016 (ďalej aj „napadnuté konanie najvyššieho súdu“) a jeho uznesením z 31. januára 2017 (ďalej aj „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

Ústavnému súdu bola 3. júla 2017 doručená sťažnosť (vedená pod sp. zn. Rvp 1192/2017) sťažovateľa, ktorou namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 24 Cb 176/2014 (ďalej aj „napadnuté konanie okresného súdu“) a jeho uznesením z 26. apríla 2017 (ďalej aj „napadnuté uznesenie okresného súdu“).

Zo sťažnosti doručenej ústavnému súdu 15. mája 2017 a 17. mája 2017 (vedenej pod sp. zn. Rvp 885/2017) a z jej príloh vyplýva, že [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobca“), sa domáha proti sťažovateľovi nároku na zaplatenie sumy 42 522 271,13 € s príslušenstvom z titulu bezdôvodného obohatenia za rok 2013, ktorý podľa žalobcu mal vzniknúť plnením na základe neplatnej zmluvy o prevádzke [REDAKOVANÉ] (ďalej len „VEG“) uzatvorenej 10. marca 2006. Konanie o predmetnej žalobe je vedené okresným súdom pod sp. zn. 24 Cb 176/2014.

Na návrh sťažovateľa okresný súd rozhodol uznesením č. k. 24 Cb 176/2014-741 z 30. septembra 2015 tak, že prerušil konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 24 Cb 176/2014 do právoplatného skončenia konania o dovolaní vedenom najvyšším súdom pod sp. zn. 3 Obdo 40/2015 a do právoplatného skončenia konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 23 Cb 132/2008, pretože v týchto konaniach sa rieši otázka platnosti zmluvy o prevádzke VEG, ktorá má zásadný význam pre rozhodnutie okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 24 Cb 176/2014.

Proti uzneseniu okresného súdu z 30. septembra 2015 podal žalobca odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 2 Cob 317/2015-846 z 9. marca 2016 tak, že uznesenie okresného súdu zmenil a návrh sťažovateľa na prerušenie konania zamietol.

Proti uzneseniu krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením z 31. januára 2017 tak, že ho odmietol. Napadnutým uznesením tiež rozhodol, že žalobca má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Sťažovateľ namieta, že najvyšší súd výrokom napadnutého uznesenia o náhrade trov konania porušil jeho základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže najvyšší súd

*„a) pri svojom rozhodovaní postupoval v rozpore s ustanoveniami CSP, čo malo za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a poškodenie práv Sťažovateľa, a
b) riadne neodôvodnil výrok II. Napadnutého uznesenia“.*

Sťažovateľ poukazuje na to, že z § 218 ods. 1, § 255 a § 262 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“) vyplýva, že o nároku na náhradu trov konania rozhoduje súd po skončení konania vo veci samej (v merite veci), a to podľa pomeru úspechu strany vo veci samej (v merite veci).

V rámci svojej argumentácie – pri vymedzení toho, čo je potrebné považovať za výsledok sporového konania vo veci samej, za skončenie sporu, prípadne za úspech

vo veci – sťažovateľ poukazuje na judikatúru najvyššieho súdu a na odbornú literatúru (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016; Horváth, E., Andrášiová, A. Civilný sporový poriadok komentár. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016).

Sťažovateľ ďalej uvádza:

„36. Akékoľvek trovy konania (trovy úkonov týkajúcich sa merita veci ako aj procesných úkonov uskutočnených sporovými stranami) boli vyvolané tým, že žalobca podal voči žalovanému žalobu a došlo k začatiu konania o žalobe.

Ak by žaloba nebola podaná, žiadnej strane sporu by nevznikli žiadne trovy konania.

Z toho dôvodu, trovy konania, ktoré vzniknú stranám sporu, je povinná znášať tá strana sporu, ktorá vo veci samej (v merite veci) nebola úspešná.

37. Uvedené platí aj v prípade rozhodovania dovolacieho súdu o dovolaní (pozri § 453 ods. 1 CSP), tzn., že v prípade, ak dovolací súd rozhodoval o dovolaní v procesnej otázke:

(i) o náhrade trov dovolacieho konania v procesnej otázke súd rozhodne až po skončení konania vo veci samej (merite veci),

(ii) nárok na náhradu trov dovolacieho konania v procesnej otázke súd prizná tej strane sporu, ktorá mala úspech vo veci samej (v merite veci)...

39. CSP neobsahuje žiadne osobitné ustanovenie, z ktorého by vyplývalo, že ak dovolací súd rozhodoval o dovolaní v procesnej otázke a odmietol dovolanie, tak prizná nárok na náhradu trov dovolacieho konania tej sporovej strane, ktorá dovolanie nepodala, a to ešte predtým ako bolo skončené konanie vo veci samej a bez ohľadu na to, či bude alebo nebude táto sporová strana úspešná vo veci samej (v merite veci).

Takýmito ustanoveniami nie sú ani § 451 ani § 453 CSP.

V § 451 ani § 453 CSP nie je stanovené, že dovolací súd má právo rozhodovať o náhrade trov dovolacieho konania o dovolaní v procesných otázkach ešte predtým ako bolo skončené konanie vo veci samej (v merite veci) a v rozpore s princípmi, aké sa aplikujú v otázkach uvedených vyššie v bodoch 32 až 36 tejto ústavnej sťažnosti v prvoinštančnom konaní, v zmysle ktorých o náhrade trov konania je možné rozhodovať až po skončení konania vo veci samej (v merite veci).

40. CSP v ustanoveniach upravujúcich inštitút dovolania podľa názoru Sťažovateľa rieši otázku rozhodovania o nároku na náhradu trov dovolacieho konania výlučne pre situáciu kedy bolo dovolaním napadnuté rozhodnutie v merite veci (teda rozhodnutie, ktorým sa konanie o merite končí).

43. Najvyšší súd SR však v súčasnosti nemohol rozhodnúť výrokom II. Napadnutého uznesenia o tom, že Žalobca má nárok na náhradu trov dovolacieho konania o Dovolaní zo dňa 19. apríla 2016, pretože:

(i) konanie sp. zn. 24 Cb/176/2014 doteraz nebolo skončené – súdy doteraz právoplatne nerozhodli o Žalobe (v merite veci), a teda

(ii) v súčasnosti nie je zrejmé, ktorá strana sporu bude mať úspech vo veci (prípadne v akom pomere) a nárok na náhradu trov konania.

44. Ak by súd o Žalobe rozhodol v prospech Žalovaného, potom by Žalovaný v rozpore s § 255 CSP znášal trovy dovolacieho konania Žalobcu (v procesnej otázke), ktorý by vo veci samej (merite veci) nemal úspech, čo je v konečnom dôsledku v rozpore so zásadou úspechu zakotvenou pre účely náhrady trov konania sporovej strany v § 255 CSP.“

Sťažovateľ tiež namieta, že najvyšší súd v napadnutom uznesení neodôvodnil svoj právny záver o tom, že mohol rozhodnúť o náhrade trov dovolacieho konania pred skončením konania vo veci samej (v merite veci). V tejto súvislosti ďalej uvádza:

„46. Ako vyplýva z rozhodnutí týkajúcich sa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru (ktorý má v zmysle čl. 154c ods. 1 Ústavy SR prednosť pred zákonom, ak zabezpečuje väčší rozsah ústavných práv a slobôd), v súlade s ktorými je potrebné vykladať CSP (čl. 152 ods. 4 Ústavy SR) uvedených v bodoch 27 a 28 tejto ústavnej sťažnosti:

- právo na spravodlivý proces vyžaduje, aby rozhodnutia súdu boli zdôvodnené a presvedčivé,

- rozhodnutie súdu musí dať dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené, pretože iba takýmto rozhodnutím je rešpektované základné právo účastníka konania podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

47. Z uvedeného je zrejmé, že:

a) Najvyšší súd SR výrokom II. Napadnutého uznesenia postupoval v rozpore s procesnými princípmi vyplývajúcimi z ustanovení § 218 ods. 1, § 255 a § 362 CSP v spojitosti s § 453 ods. 1 CSP,

b) Napadnuté uznesenie vo vzťahu k výroku II. nedáva dostatočné dôvody, na ktorých je založené, a nie je presvedčivé,

a tým došlo k porušeniu práva Sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru.“

Na tomto základe sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

«Základné právo sťažovateľa... na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy... a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru... postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní pod sp. zn. 4 Obdo/58/2016 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 31. januára 2017, sp. zn. 4 Obdo/58/2016 v časti výroku II. (ktorým Najvyšší súd SR rozhodol, že „Žalobca má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.“) porušené boli.

Uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 31. januára 2017, sp. zn. 4 Obdo/58/2016 v časti výroku II. (ktorým Najvyšší súd SR rozhodol, že „Žalobca má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.“) sa zrušuje.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť sťažovateľovi... do 15 dní od doručenia tohto nálezu trovy konania na účet Advokátskej kancelárie...»

Podaním doručeným ústavnému súdu 9. augusta 2017 sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd rozhodol o spojení vecí do spoločného konania tak, že „veci vedené Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 885/2017 a sp. zn. Rvp 1192/2017 spája na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 885/2017“.

V sťažnosti doručenej ústavnému súdu 3. júla 2017 (vedenej pod sp. zn. Rvp 1192/2017) sťažovateľ poukazuje na to, že okresný súd rozhodol uznesením zo 4. apríla 2017 o výške náhrady trov konania tak, že zaviazal sťažovateľa nahradiť žalobcovi trovy dovolacieho konania v sume 102 592,21 €. Na základe sťažnosti sťažovateľa podľa § 239 ods. 1, § 240, § 242 a § 243 CSP okresný súd napadnutým

uznesením z 26. apríla 2017 zmenil uznesenie zo 4. apríla 2017 tak, že zaviazal sťažovateľa nahradiť trovy dovolacieho konania žalobcu v sume 51 301,25 €. Okresný súd v uvedených uzneseniach poukázal na to, že bol viazaný právnym názorom najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu o náhrade trov dovolacieho konania.

Sťažovateľ v tejto sťažnosti namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu z 26. apríla 2017 z dôvodu, že napadnuté uznesenie okresného súdu o výške náhrady trov konania

- vychádza z výroku napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktoré tiež porušuje jeho základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru;

- je v rozpore s ustanoveniami Civilného sporového poriadku – predovšetkým s § 262 ods. 2 CSP;

- nie je riadne odôvodnené, keďže neposkytuje dostatočné dôvody, na ktorých je založené, a nie je presvedčivé.

V rámci svojej argumentácie sťažovateľ v sťažnosti doručenej 3. júla 2017 poukazuje na tie isté dôvody, ktoré uvádza vo svojej skoršej sťažnosti smerujúcej proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu, pričom tieto dôvody považuje za relevantné aj v tejto sťažnosti s prihliadnutím na to, že napadnuté uznesenie okresného súdu vychádza z druhého výroku napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktorým tento rozhodol o nároku na náhradu trov konania.

V rámci ďalšej argumentácie sťažovateľ namieta, že okresný súd napadnutým uznesením postupoval v rozpore s § 262 ods. 2 CSP, keďže toto ustanovenie umožňuje rozhodnúť o výške náhrady trov konania *«až „po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí“... v konaní o Žalobe vedenom pred OS BA II. nebolo doteraz vydané „rozhodnutie, ktorým sa konanie končí“.*

Z §§ 218 ods. 1, 255 a 262 ods. 1 a ods. 2 CSP podľa názoru Sťažovateľa vyplýva, že „rozhodnutím, ktorým sa konanie končí“ je rozhodnutie, ktorým sa končí sporové konanie, t. j. konanie vo veci samej (v merite veci).

Až po rozhodnutí vo veci samej (merite veci) je totiž možné zistiť:

- *výsledok sporového konania, t. j. ktorá strana sporu mala úspech vo veci, ktorá je predmetom sporu,*
- *mieru úspechu vo veci (ktorá je predmetom sporu), ktorá závisí od vzťahu meritórneho rozhodnutia k žalobnému petitu,*
- *ktorá strana sporu so svojím nárokom zvíťazila, t. j. ktorá strana sporu dôvodne bránila svoje subjektívne právo alebo právom chránený záujem.».*

Sťažovateľ zároveň poukazuje na to, že v konaní o jeho žiadosti o pokračovanie v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 24 Cb 87/2013 rozhodoval v konaní o jeho dovolaní najvyšší súd uznesením sp. zn. 2 Obdo 9/2017 tak, že toto dovolanie odmietol s tým, že *«nerozhodoval o náhrade trov dovolacieho konania a žiadnej strane náhradu trov konania nepriznal.*

Z uvedeného vyplýva, že vo veci vedenej pod sp. zn. 2 Obdo/9/2017 Najvyšší súd SR zaujal stanovisko, že „rozhodnutím, ktorým sa konanie končí“ je rozhodnutie, ktorým sa končí sporové konanie, t. j. konanie vo veci samej (v merite veci) a nie je ním rozhodnutie o odmietnutí dovolania v procesnej otázke (prerušenia konania).».

Sťažovateľ napokon argumentuje, že v napadnutom uznesení okresný súd dostatočne nevyvetlil, prečo náklady žalobcu za podanie vyjadrenia k dovolaniu považoval za odôvodnené a účelne vynaložené, keďže žalobca v predmetnom vyjadrení neuviedol žiadnu novú argumentáciu. V tejto súvislosti sťažovateľ poukazuje na relevantnú judikatúru najvyššieho súdu (uznesenie sp. zn. 4 Cdo 128/2011 z 28. 5. 2012) a ústavného súdu (uznesenie sp. zn. I. ÚS 189/2016 zo 6. 4. 2016) a uvádza:

«... Atribút odôvodnenosti výdavkov bezprostredne súvisí s ďalším zákonným kritériom, ktorým je účelnosť výdavkov. Výdavok možno vo všeobecnosti považovať za odôvodnený vtedy, ak bol zapríčinený nevyhnutnosťou alebo potrebou jeho vynaloženia pri dosahovaní legitímneho cieľa. Z procesnej pozície strán sporového konania a ich zástupcov je jediným legitímnym cieľom efektívne uplatnenie alebo bránenie subjektívneho práva v spore...»

... Pre naplnenie zákonnej definície trov konania musí byť odôvodnený výdavok súčasne aj účelne vynaložený... Samotná požiadavka na účelnosť výdavkov v sporovom konaní však súvisí s eliminovaním nadbytočných a neprimeraných trov konania. Účelnosť možno objektívne konštatovať v prípade, ak bol výdavok pri sledovaní legitímneho procesného cieľa vynaložený iba v nevyhnutnom a všeobecne akceptovateľnom rozsahu...

... Podľa názoru Sťažovateľa trovy právneho zastúpenia za Vyjadrenie Žalobcu zo dňa 28. 4. 2016 k Dovolaniu zo dňa 19. apríla 2016 nie je možné považovať za „odôvodnené a účelne vynaložené výdavky“ v zmysle § 251 CSP, pretože Vyjadrenie Žalobcu zo dňa 28. 4. 2016 neobsahuje žiadne nové okolnosti, ktoré by Žalobca neuvádzal v prvoinštančnom konaní sp. zn. 24 Cb/176/2014 v návrhu na pokračovanie v konaní zo dňa 12. mája 2015 alebo druhoinsančnom konaní sp. zn. 2 Cob/317/2015 v odvolaní voči Uzneseníu o prerušení konania zo dňa 22. októbra 2015 týkajúce sa skutočností rozhodných pre posúdenie prerušenia/neprerušenia tohto konania, a to:

- existencie / neexistencie dôvodov na prerušenie konania.
- záväznosti rozsudku KS BA zo dňa 9. marca 2015, sp. zn. 1 Cob/84/2014.»

Na tomto základe sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa... na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy... a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru... postupom Okresného súdu Bratislava II. v konaní pod sp. zn. 24 Cb/176/2014 a uznesením Okresného súdu Bratislava II. zo dňa 26. apríla 2017, sp. zn. 24 Cb/176/2014-1135 porušené boli.

Uznesenie Okresného súdu Bratislava II. zo dňa 26. apríla 2017, sp. zn. 24 Cb/176/2014-1135 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.

Okresný súd Bratislava II. je povinný uhradiť sťažovateľovi... do 15 dní od doručenia tohto nálezu trovy konania na účet Advokátskej kancelárie ATLegal, s. r. o., Bratislava.“

Sťažovateľ tiež navrhuje, aby ústavný súd konanie o tejto sťažnosti prerušil do právoplatného skončenia konania o sťažnosti z 15. mája 2017 vedeného ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 885/2017.

Plénum ústavného súdu na neverejnom zasadnutí rozhodlo uznesením sp. zn. PLs. ÚS 20/2017 z 20. septembra 2017 tak, že veci vedené ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 885/2017 a sp. zn. Rvp 1192/2017 spojil na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 885/2017.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti ide vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého

ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní preskúmal sťažnosti z hľadiska toho, či ich nemožno považovať za zjavne neopodstatnené.

Vzhľadom na obsah sťažností a na námietky sťažovateľa, ktoré smerujú výlučne proti výroku o náhrade trov konania, resp. výroku o výške náhrady trov konania, ústavný súd považuje v prvom rade za potrebné zdôrazniť, že vo všeobecnosti platí, že pochybenia pri rozhodovaní o náhrade trov konania a ich výške spravidla nedosahujú samy osebe takú intenzitu, na základe ktorej možno vysloviť porušenie základných práv a slobôd, akokoľvek sa môže účastníka konania (strany) citeľne dotknúť. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky trov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi vedľajšej, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k zrušeniu napádaného výroku o trovách konania sa uchýli iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu

práva na súdnu ochranu extrémnym spôsobom alebo že bolo zasiahnuté aj iné základné právo (II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 311/2012, IV. ÚS 210/2013, IV. ÚS 192/2014).

Najvyšší súd ako dovolací súd napadnutým uznesením odmietol dovolanie sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu z 9. marca 2016 o zamietnutí návrhu na prerušenie konania. V napadnutom uznesení podrobne odôvodnil svoj právny záver o tom, že dovolanie nie je prípustné – podľa § 239 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“). Rovnako tak odôvodnil svoj právny záver o tom, že nebol daný ani dovolací dôvod podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP, t. j. že sťažovateľovi nebola postupom krajského súdu ako odvolacieho súdu odňatá možnosť konať pre súdom. Vysporiadal sa aj s námietkou sťažovateľa, že v konaní bola daná iná vada, resp. že uznesenie krajského súdu sa zakladá na nesprávnom právnom posúdení veci. Najvyšší súd následne uviedol:

„20. So zreteľom na vyššie uvedené, keďže v danom prípade dovolanie žalovaného proti uzneseniu odvolacieho súdu nie je podľa § 239 O. s. p. prípustné a vada uvedená v § 237 ods. 1 písm. f) O. s. p. (ani žiadna iná procesná vada v zmysle citovaného ustanovenia) zistená nebola, Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací, dovolanie žalovaného podľa § 447 písm. c) C. s. p. ako procesne neprípustné odmietol. So zreteľom na odmietnutie dovolania, nezaoberal sa dovolací súd otázkou vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu.

21. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C. s. p.). O výške náhrady trov konania žalobcu rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 C. s. p.).“

Sťažovateľ namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu – vo výroku o náhrade trov dovolacieho konania – a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu. Podľa sťažovateľa najvyšší súd nemohol rozhodovať o náhrade trov dovolacieho konania, keďže dovolanie sťažovateľa smerovalo proti uzneseniu krajského súdu, ktorým sa rozhodlo o procesnej otázke. Podľa sťažovateľa o náhrade trov konania súdy rozhodujú po skončení

konania vo veci samej na základe miery úspechu strany vo veci samej (v merite veci). Najvyšší súd svoj právny záver podľa sťažovateľa riadne neodôvodnil.

Podľa § 453 ods. 1 CSP ustanovenia o trovách konania pred súdom prvej inštancie sa primerane použijú na dovolacie konanie.

Podľa § 262 ods. 1 CSP o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

Podľa § 251 CSP trovy konania sú všetky preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky, ktoré vzniknú v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva.

Podľa čl. 4 ods. 1 CSP ak sa právna vec nedá prejednať a rozhodnúť na základe výslovného ustanovenia tohto zákona, právna vec sa posúdi podľa ustanovenia tohto alebo iného zákona, ktoré upravuje právnu vec čo do obsahu a účelu najbližšiu posudzovanej právnej veci.

Podľa § 451 ods. 3 CSP v odôvodnení uznesenia, ktorým bolo dovolanie odmietnuté alebo ktorým bolo konanie o dovolaní zastavené, dovolací súd stručne uvedie iba dôvod svojho rozhodnutia. Rozhodnutie o trovách dovolacieho konania nemusí v takom prípade odôvodňovať.

Ustanovenie § 453 CSP upravuje otázku trov dovolacieho konania. Vychádzajúc zo znenia § 453 ods. 1 CSP ustanovenia o trovách konania pred súdom prvej inštancie sa použijú primerane. Ustanovenia Civilného sporového poriadku výslovne neupravujú otázku rozhodovania o trovách konania dovolacím súdom v prípade, ak dovolanie bolo odmietnuté ako neprípustné a smerovalo proti rozhodnutiu, ktorým odvolací súd rozhodoval o procesnej otázke, pričom konanie vo veci samej nie je skončené. Z uvedeného vyplýva, že túto procesnú situáciu bolo potrebné vyriešiť v prvom rade primeranou (analogickou) aplikáciou ustanovení Civilného sporového poriadku o trovách konania pred súdom prvej

inštancie (porovnaj aj čl. 4 ods. 1 CSP). Konanie o určitej procesnej otázke a právoplatné vyriešenie tejto otázky možno vnímať ako relatívne nezávislú súčasť konania vo veci samej. Ak to pripúšťajú ustanovenia Civilného sporového poriadku, nejaví sa byť v rozpore s účelom ustanovení Civilného sporového poriadku o trovách konania, aby súd, ktorého rozhodnutím sa končí konanie o príslušnej procesnej otázke, rozhodol aj o trovách tohto konania, a to predovšetkým vychádzajúc z miery úspechu príslušnej strany v konaní o procesnej otázke. Uvedený záver obstojí o to viac, že ani strane, ktorá bola úspešná v konaní vo veci samej, súd neprizná náhradu všetkých trov konania, ale len trov, ktoré sú preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva (§ 251 CSP). Vychádzajúc z uvedeného potom spravidla možno posúdiť otázku náhrady trov konania o procesnej otázke izolovane od trov konania vo veci samej, a to aj pred skončením konania vo veci samej.

Pokiaľ ide o odôvodnenie výroku o náhrade trov dovolacieho konania, najvyšší súd poukázal na druhú vetu § 451 ods. 3 CSP, na základe čoho svoj výrok neodôvodnil. Najvyšší súd v napadnutom uznesení podrobne preskúmal dovolacie námietky sťažovateľa a posúdil prípustnosť dovolania (vychádzajúc ešte z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, pozn.), pričom dospel k záveru, že dovolanie sťažovateľa nebolo prípustné podľa § 239 ods. 3 OSP a v uvedenom prípade nezistil existenciu vady podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP. Táto časť odôvodnenia napadnutého uznesenia (ktorú sťažovateľ ani nenapáda svojou sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, pozn.) predstavuje podklad pre záver o tom, že dovolacia argumentácia sťažovateľa bola neopodstatnená, a je tak podkladom pre záver o neúspechu sťažovateľa v konaní o návrhu na prerušenie konania. Povinnosť nahradiť trovy konania o procesnej otázke úspešnej strane v uvedenom konaní je prirodzeným a logickým dôsledkom neúspechu v konaní o procesnej otázke. Z tohto pohľadu tá časť odôvodnenia napadnutého uznesenia, v ktorej sa najvyšší súd vysporiadal s dovolacou argumentáciou sťažovateľa, predstavuje adekvátny podklad pre výrok napadnutého uznesenia o náhrade trov dovolacieho konania. Preto osobitné neodôvodnenie výroku o náhrade trov dovolacieho konania – aplikujúc druhú vetu § 451 ods. 3 CSP – nemožno samo osebe považovať za ústavne nesúladne.

Ústavný súd takto po preskúmaní právneho záveru najvyššieho súdu, na základe ktorého rozhodol o náhrade trov konania o dovolaní, ktoré podal sťažovateľ proti uzneseniu krajského súdu o zamietnutí jeho návrhu na prerušenie konania vo veci samej, dospel k záveru, že tento právny záver je logický, rešpektuje účel príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku a nie je arbitrárny. Rozhodnutie dovolacieho súdu o náhrade trov konania o procesnej otázke pred právoplatným rozhodnutím vo veci samej možno takto vnímať ako jedno z možných a ústavne akceptovateľných riešení uvedenej procesnej situácie v konaní pred všeobecným súdom. Odôvodnenie napadnutého uznesenia v časti, ktorou najvyšší súd odôvodnil odmietnutie dovolania sťažovateľa, je dostatočným podkladom aj pre výrok o náhrade trov dovolacieho konania, preto absenciu osobitného odôvodnenia tohto výroku napadnutého uznesenia ústavný súd považuje za ústavne akceptovateľnú.

Pokiaľ ide o sťažnosť sťažovateľa doručenú 3. júla 2017, ústavný súd vychádzal z toho, že okresný súd napadnutým uznesením rozhodol o výške náhrady trov konania tak, že zmenil uznesenie okresného súdu č. k. 24 Cb 176/2014-1096 zo 4. apríla 2017 (vydané vyšším súdnym úradníkom) tak, že zaviazal sťažovateľa zaplatiť žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania v sume 51 301,25 € do troch dní od právoplatnosti tohto uznesenia. Okresný súd v napadnutom uznesení uviedol:

„7. Po oboznámení sa s obsahom napadnutého uznesenia ako aj s obsahom súdneho spisu súd zistil, že tak sťažnosť žalovaného je dôvodná len čiastočne.

8. Je potrebné uviesť, že prevažná časť sťažnosti žalovaného smerovala voči samotnému rozhodnutiu dovolacieho súdu o nároku na náhradu trov dovolacieho konania. Prvoinštančný súd je však viazaný právoplatným výrokom dovolacieho súdu o nároku na náhradu trov dovolacieho konania, a preto nie je oprávnený tento výrok nejakým spôsobom preskúmať a následne ho zrušiť či zmeniť tak, že náhradu trov dovolacieho konania žiadnej zo strán neprizná alebo vysloviť, že o trovách dovolacieho konania bude rozhodnuté v rozhodnutí vo veci samej podľa zásady úspechu. Prvoinštančný súd z tohto dôvodu v napadnutom uznesení o výške trov dovolacieho konania správne vychádzal z právoplatného rozhodnutia dovolacieho súdu o nároku na náhradu trov dovolacieho

konania. Argumentáciu žalovaného týkajúcu sa tohto nároku súd tak posúdil v celom rozsahu ako neopodstatnenú.

9. Súd sa rovnako nestotožnil s námietkou žalovaného ohľadom neúčelnosti vynaložených výdavkov žalobcu spočívajúcich v trovách právneho zastúpenia za úkon právnej služby vyjadrenia žalobcu k dovolaniu zo dňa 29. 04. 2016. Podľa názoru súdu išlo o účelný a hospodárny úkon právnej služby potrebný pri uplatnení resp. bránení práva, preto bolo potrebné za tento úkon právnemu zástupcovi žalobcu priznať odmenu v súlade s vyhláškou MS SR č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb.

10. V časti námietky žalovaného týkajúcej sa priznanej výšky náhrady trov dovolacieho konania súd uznal jej opodstatnenosť, a to z dôvodu, že išlo o vyjadrenie k dovolaniu voči rozhodnutiu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, v dôsledku čoho je potrebné aplikovať ust. § 13 ods. 2 písm. b) v spojení s § 13 ods. 5 vyhlášky, v zmysle ktorých je výška tarifnej odmeny za vyjadrenie k dovolaniu určená vo výške jednej polovice základnej sadzby tarifnej odmeny, t. j. v sume 42.742,46 eura. K takto určenej výške tarifnej odmeny je potrebné pripočítať 8,58 eura ako režijný paušál za rok 2016 podľa § 16 ods. 3 vyhlášky a 20 % DPH z tarifnej odmeny a režijného paušálu v súlade s § 18 ods. 3 vyhlášky. Poukazujúc na uvedené výška trov dovolacieho konania predstavuje sumu 51.301,25 eura, ktorú je povinný zaplatiť žalovaný tak, ako to vyplýva z výrokovej časti tohto uznesenia. “

Ústavný súd po preskúmaní odôvodnenia napadnutého uznesenia okresného súdu o výške náhrady trov konania dospel k záveru, že okresný súd odôvodnil svoje uznesenie primeraným spôsobom, právne hodnotenie a právne závery sú logické a rešpektujú účel príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku. Právne závery okresného súdu nemožno považovať za zjavne neodôvodnené a arbitrárne, preto sú ústavne udržateľné.

Okresný súd v napadnutom uznesení poukázal na to, že bol viazaný právnym názorom najvyššieho súdu v napadnutom uznesení z 31. januára 2017, ktorým rozhodol tak, že žalobcovi priznal právo na náhradu trov konania o dovolaní. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoje právne závery, ktoré uviedol v rámci prieskumu ústavnej udržateľnosti právnych záverov najvyššieho súdu v napadnutom uznesení – t. j.

predovšetkým ústavnej udržateľnosti rozhodovania o náhrade trov konania o procesnej otázke pred právoplatným skončením konania vo veci samej. Tieto právne závery možno primerane aplikovať aj v prípade postupu všeobecného súdu, ktorý rozhoduje o výške náhrady trov konania o procesnej otázke pred právoplatnosťou rozhodnutia vo veci samej.

Pokiaľ ide o argumentáciu sťažovateľa, podľa ktorej priznanie náhrady trov žalobcovi za vyjadrenie k dovolaniu nebolo účelné, keďže neuvádzalo nové skutočnosti rozhodné pre posúdenie existencie dôvodov na prerušenie konania, resp. záväznosti rozsudku krajského súdu sp. zn. 1 Cob 84/2014 z 9. marca 2015, ústavný súd túto argumentáciu neakceptoval. Vychádzajúc z toho, ako bol vymedzený obsah vyjadrenia žalobcu k dovolaniu sťažovateľa v napadnutom uznesení najvyššieho súdu z 31. januára 2017, je zrejmé, že žalobca vo vyjadrení reagoval na dovolaciu argumentáciu sťažovateľa – predovšetkým na námietku sťažovateľa, že mu postupom súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom, na argumentáciu, či preskúmané uznesenie krajského súdu bolo riadne odôvodnené, a na námietku nedoručenia odvolania žalobcu sťažovateľovi. Z tohto pohľadu nemožno považovať vyjadrenie žalobcu k dovolaniu za neúčelné len na tom základe, že neuvádza nové skutočnosti k dôvodnosti prerušenia konania a záväznosti špecifikovaného rozsudku krajského súdu, ktorým bolo rozhodnuté o neplatnosti zmluvy o prevádzke VEG.

Pokiaľ ide o námietku sťažovateľa, že najvyšší súd v inej veci postupoval odlišne, t. j. v rozhodnutí o dovolaní v konaní o procesnej otázke nerozhodol o trovách dovolacieho konania, ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru (napr. I. ÚS 17/01, IV. ÚS 267/05, II. ÚS 752/2016, II. ÚS 861/2016, III. ÚS 205/2017), podľa ktorej ústavný súd nie je oprávnený zjednocovať judikatúru všeobecných súdov (čo je kompetenciou práve najvyššieho súdu).

Nad rámec veci ústavný súd dodáva, že sa javí byť vhodné, aby konajúce súdy v rozhodnutí o výške náhrady trov konania o procesnej otázke viazali lehotu splatnosti na splatnosť trov konania vo veci samej tak, aby bolo možné vykonať vzájomný zápočet, a tiež aby sa predišlo situáciám, aby strana – neskôr úspešná vo veci samej – nebola ešte

v priebehu konania zaviazaná zaplatiť neúmerne vysokú náhradu trov konania pre neúspech v konaní o procesnej otázke. Aj pri rozhodovaní o trovách konania, prípadne o ich časti je potrebné, aby konajúce súdy dbali na to, aby ich rozhodnutia boli spravodlivé a aby ich výsledkom bolo rozumné usporiadanie procesných vzťahov (porovnaj napr. čl. 2 ods. 1, čl. 16 ods. 1 a čl. 17 CSP).

V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že nie je súčasťou systému všeobecného súdnictva, preto môže do výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov všeobecnými súdmi zasahovať len v prípadoch, keď sa ich výklad vyznačuje svojvôľou a zjavnou neodôvodnenosťou do tej miery, že to má za následok porušenie základného práva alebo slobody. Keďže ale ústavný súd v prípade napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu a napadnutého uznesenia okresného súdu prejav svojvôle, resp. zjavnej neodôvodnenosti nezistil, nepovažoval v danom prípade argumentáciu sťažovateľa za spôsobilú na to, aby len na jej základe bolo možné tieto rozhodnutia hodnotiť ako ústavne neakceptovateľné a neudržateľné.

Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnymi názormi najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu a okresného súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti týchto názorov a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť ich právny názor svojím vlastným. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku najvyšším súdom a okresným súdom takéto nedostatky nevykazuje.

Na tomto základe ústavný súd sťažnosti už pri ich predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnené.

Keďže sťažnosti boli odmietnuté, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedených veciach stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. októbra 2017